

بررسی و شناسایی عوامل موثر بر موفقیت پروژه (مطالعه موردی بر پروژه های سازه های فضاکار در ایران)

علی وحیدی اربابی^۱، شاهرخ مالک^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، دانشگاه تهران، alivahidi@ut.ac.ir

۲- عضو هیئت علمی دانشکده عمران، دانشگاه تهران، maalek@ut.ac.ir

خلاصه

موفقیت یک پروژه از بزرگترین و مهمترین اهداف و دغدغه های مدیران و کلیه افراد درگیر در یک پروژه می باشد که به نوعی وحدت بخش تلاش و کوشش تمام اعضای تیم پروژه است. بررسی عوامل موفقیت و شکست پروژه ها در پروژه های ساخت به دلیل ماهیت پویا و متغیر صنعت ساخت در مراحل مختلف اجرای پروژه از حساسیت بیشتری برخوردار است. اما شناسایی عوامل موفقیت یک پروژه مفهومی پیچیده و نسبی می باشد که با توجه به ماهیت و سیستم اجرایی و ویژگی های طبیعی آنها بسیاری از صاحب نظران تعاریفی مختلف و گاه متناقض با یکدیگر ارائه کرده اند و نگاهی اجمالی به مطالعات پیشین در مورد عوامل موفقیت پروژه های ساخت بیانگر عدم وجود تعریفی یکتا و مورد قبول همگان می باشد. اما به دلیل منافع متفاوت و گاه متناقض ذینفعان مختلف یک پروژه تعیین این مطلب است که عوامل موفقیت از نگاه چه کسانی و در چه صنعتی بررسی می شود. در این تحقیق با توجه به اهمیت و تاثیر بسزای سازه های فضاکار در صنعت ساخت در دنیا و بخصوص در کشور عزیزمان، عوامل موفقیت یک پروژه از نگاه دست اندر کاران این صنعت از قبیل طراحان، تولید کنندگان و مجریان به عنوان جامعه آماری تحقیق، با توجه به مراحل اجرای پروژه بررسی می شود.

این تحقیق به روش توصیفی میدانی انجام شده است که در آن پس از بررسی پیشینه تحقیق، مجموعه ای از معیارهای موفقیت پروژه در ۵ فاز مختلف اجرای پروژه های سازه های فضاکار استخراج گردیده است. سپس به کمک این مجموعه از عوامل پرسشنامه ای تهیه و برای تعیین درصد تائید و میزان اهمیت هر یک از معیارها به طور تصادفی بین جامعه آماری توزیع گردید. نتیجه این مطالعه شناسایی و بررسی مجموعه معیارهای تاثیر گذار در موفقیت پروژه های سازه های فضاکار می باشند که درجه اهمیت هر کدام از این عوامل در مراحل مختلف در چرخه حیات پروژه ها مورد ارزیابی قرار میگیرند.

کلمات کلیدی: مهندسی و مدیریت ساخت، سازه های فضاکار، عوامل موفقیت، چرخه حیات پروژه

۱. مقدمه

یک پروژه عمرانی ترکیبی است از وقایع و اتفاقات گوناگون، برنامه ریزی شده و یا نشده که در طول چرخه حیات پروژه می باشد و زیر چتر تغییرات در محیط خود به حیات خود ادامه می دهد. در این بین عواملی وجود دارند که اهمیت آنان در به موفقیت رسیدن یک پروژه و یا شکست آن دارای اهمیت مضاعفی می باشند. این عوامل به نام عوامل موفقیت پروژه شناخته می شوند. *Mohamed* و *Lim* در سال ۱۹۹۹ عوامل موفقیت پروژه را اینگونه تعریف نمودند "مجموعه از عوامل محیطی، واقعیات، و یا عوامل تاثیر گذار می باشند که می توانند خروجی های پروژه را تحت تاثیر خود قرار دهند. اینان عواملی هستند که می توانند انجام یک پروژه را سرعت بخشیده و یا آن را با مشکل مواجه نمایند، می توانند باعث موفقیت یا شکست پروژه گردند اما نمی توانند مبنایی برای ارزیابی پروژه قرار گیرند." (۲)

شناسایی عوامل موفقیت پروژه های ساخت^۱ از مهم ترین مسائل در مدیریت پروژه ها می باشد. عدم وجود شناخت کافی و فراگیر عوامل موفقیت پروژه کار را برای کنترل، پایش و نحوه عملکرد پروژه ها دشوار می نماید. بنا براین، شناسایی فاکتور های تاثیر گذار در شکست یا موفقیت پروژه ها متناسب با نوع پروژه ها از سوی مدیران و کارفرمایان و مجریان می تواند چهارچوب مناسبی برای ارزیابی و بررسی خروجی های پروژه برای آنان فراهم نماید. همچنین شناخت عوامل موفقیت پروژه های می تواند به مدیریت تخصیص مناسب منابع در طول عمر پروژه کمک نماید. (۱) ماهیت پروژه های عمرانی و به طور کلی پروژه های ساخت متفاوت بودن شرایط هر کدام از آنان است. نوع سیستم اجرا شده در ساختمان، نوع مصالح،

¹ Critical Success Factors